

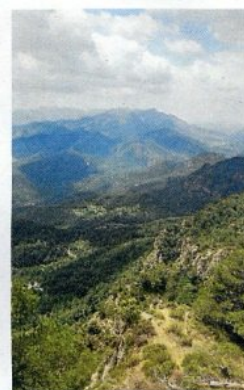

El periodista i guia de l'empresa Terra Enllà Andreu Caralt amb l'exdirectora general de Memòria Democràtica, Carme García, i Gregorio Simón Mateo, parent d'un comandament de l'Exèrcit de l'Ebre. FOTOGRAFIES: CEDIDA/ JOAN REVILLAS

Ubicació A la serra de Pàndols

● L'espai es troba entre Pinell i Gandesa per la carretera C-43. Per accedir a l'espai de la Cota 705 cal agafar una pista d'asfalt i terra que neix a la C-43.

TOCAT PELS DÉUS

ANDREU CARALT
Periodista i guia de Terra Enllà

Serra de Pàndols

Cota 705. És un indret màgic, on sembla que puguis tocar el cel i dominar la terra als teus peus

Va dir el president del govern de la República espanyola, Juan Negrín, el 30 de setembre de 1938, que els combatents de la batalla de l'Ebre no eren simples éssers humans, eren als seus ulls veritables déus i com a tals, encara que anònims, «gozarán de la inmortalidad». Seguint l'analogia mística patriòtica, si hi hagués un Olimp per a aquests déus a l'antic camp de batalla, l'ubicaria a la Punta Alta, coneguda en termes militars com a Cota 705, el punt més elevat de la serra de Pàndols, a la Terra Alta. És un indret màgic, on sembla

que puguis tocar el cel i dominar la terra als teus peus. Una percepció similar podria haver sentit un veterà reusenc de la lleva del bi-bèr-41, Josep Florit, quan va nomenar-lo després d'una visita com a indret idoni per erigir un monument a totes les víctimes de la batalla. «Lloc històric, sagrat, regat amb la sang de milers d'homes... Havia de ser el lloc idoni per construir-hi aquest monument», diria.

Després de dos anys de treballs dels entusiastes excombatents jubilats, el 1989 s'inaugurà el monument, un *Dau de la pau*, situat

al centre d'una esplanada excavada dalt la muntanya, oferint una extraordinària panoràmica de 360 graus. El domini de l'entorn és aclaparador; a prop, els pobles de Pinell de Brai, Corbera d'Ebre, la siamesa serra de Cavalls. Una mica més lluny, el riu Ebre, que apareix i desapareix fent ziga-zagues cap a Tortosa, el majestuós massís del Port, la picassiana Horta de Sant Joan, la cubeta fructífera de Móra. Encara més lluny, les comarques germanes d'Aragó, la marinera serra del Montsià i, al seu costat, el mar Mediterrani, sovint cobert d'una fina boirina. I

els pocs dies que els déus concedeixen visibilitat il·limitada, on s'acaba l'horitzó, les muntanyes sublimes del Pirineu aragonès, sovint nevades.

El premi té el seu preu. En aquesta època de l'any, una intensa calor a migdia, que obliga al refugi. Al vespre refreda i les postes de sol poden ser antològiques. Però en dies de tempesta, el vent, fred, aigua, la boira hi poden aparèixer sobtadament. I quan hi ha mestralada, millor evitar l'Olimp. La Cota 705 respira pau, el llegat de pau exhibit pels biberons supervivents aplegats durant

dècades al voltant d'una entitat. Alhora, la pau d'un paisatge lluminós allunyat del soroll humà. Però, també... també ensumes la maleïda guerra. A pocs metres, en un lateral de l'esplanada superior —n'hi ha dues—, descansa un mur memorial on es lliura fa anys un combat per les plaques. Van ser col·locades per institucions i entitats per recordar el llegat republicà, però han patit tota mena d'actes vandàlics, des de la desaparició, demolició amb martells fins a pintades ofensives. Avui el conjunt ha quedat mutilat. Sortosament, allunyades de l'odi, l'espai històric de la Cota 705 conserva restes físiques de la presència dels combatents durant la batalla de Pàndols, l'agost de 1938.

L'espai és conegut sobretot un dia de l'any, el 25 de juliol, quan els companys dels déus de Negrín pugen a retre'ls l'ofrena anual. Els he acompanyat els últims 15 anys, la immensa majoria com a redactor d'aquest mateix diari. L'any passat eren cinc, i aquest 2020 compleixen 100 anys. Sempre diuen que no ho oblidem, així que m'hi escapo sovint, ascendent la revirada pista de terra, per guiar clients que volen entendre i no oblidar. Aquest mes tinc una cita.